

2 - Prijavljivanje kaznenog djela i moja prava za vrijeme istražnog ili sudskog postupka

Kako mogu prijaviti kazneno djelo?

Kazneno djelo možete prijaviti podnošenjem kaznene prijave bilo kojoj policijskoj postaji, javnom tužiteljstvu ili sudu. Kaznenu prijavu možete podnijeti ako ste žrtva kaznenog djela, ali i ako saznate da je netko koga poznajete žrtva kaznenog djela ili je pretrpio štetu ili počinio kazneno djelo. Pojedina tijela (tj. policija, javno tužiteljstvo, sudovi) međusobno surađuju i, prema potrebi, vašu prijavu prosljeđuju tijelu koje će je dalje ispitati. Kaznena prijava može se podnijeti u pisanom obliku, usmenom izjavom u zapisnik ili elektroničkim putem ovjerena elektroničkim potpisom. Trebala bi posebice sadržavati opis djela koje se dogodilo, vaše podatke za kontakt i, ako ste žrtva kaznenog djela, opis štete koju ste pretrpjeli, zajedno s naznakom tražite li naknadu štete. Kaznena prijava ne smije biti anonimna, ali policija ili javni tužitelj neće otkriti vaše podatke ako to zatražite.

Kako mogu saznati u kojoj je fazi moj predmet?

Ako ste prijavili kazneno djelo ili ste žrtva kaznenog djela, policija je dužna obavijestiti vas o svojoj odluci. Ta se odluka naziva nalogom (*uznesenie*) i dostavlja se na adresu koju ste naznačili u svojoj kaznenoj prijavi. Kao osoba koja je prijavila kazneno djelo bit ćete *obaviješteni o pojedinoj fazi postupka* (npr., *podizanje optužnice protiv određene osobe, proširenje optužnice, upućivanje predmeta drugom tijelu, obustava, uvjetna obustava ili odgoda kaznenog progona*).

Imam li pravo na pravnu pomoć (za vrijeme istražnog ili sudskog postupka)? Pod kojim uvjetima?

Odvjetnik vas ne mora zastupati kad podnosite kaznenu prijavu. Pravnu pomoć mogu pružiti subjekti koji pružaju pomoć žrtvama ili, pod određenim uvjetima, Centar za pravnu pomoć. U kasnijim fazama kaznenog postupka može vam se dodijeliti odvjetnik o trošku države.

Mogu li tražiti nadoknadu troškova (za sudjelovanje u istražnom ili sudskom postupku)? Pod kojim uvjetima?

Ako ste pozvani kao svjedok, bilo u prethodnom postupku ili za vrijeme suđenja, imate pravo na naknadu već nastalih novčanih troškova, posebice putnih troškova, prehrane i dokumentiranih troškova smještaja. Imate pravo na naknadu izgubljene zarade od rada ili drugog gubitka prihoda koji možete dokazati. Pravo na podnošenje zahtjeva za naknadu troškova za svjedoke prestaje ako se ne podnese u roku od tri dana od rasprave. Zahtjev se mora kvantificirati najkasnije 15 dana od podnošenja zahtjeva.

Država ne snosi vaše troškove ako ste oštećenik. Vlastiti troškovi uključuju putne troškove, naknadu za izgubljeno vrijeme punomoćnika oštećenika, poštanske troškove i druge osobne izdatke. Međutim, kao oštećenik koji već jest u kaznenom postupku imate pravo na naknadu troškova nužnih za učinkovito ostvarivanje vašeg zahtjeva, uključujući troškove nastale angažiranjem punomoćnika. Osuđenik je dužan nadoknaditi vam te troškove.

Mogu li podnijeti žalbu ako je moj predmet zaključen izvan suda?

Vaš slučaj ne mora nužno ići na sud. Može se okončati manje formalnim alternativnim postupkom koji ne završava odlukom o krivnji i kazni. Ti postupci uključuju, na primjer, uvjetnu obustavu kaznenog progona, uvjetnu obustavu kaznenog progona okrivljenika suradnika, nagodbu ili kaznenu nalog. Imate li pravo na žalbu ovisi o vašoj ulozi u

postupku i o tome kako je kazneni postupak okončan. Neovisno o tome jeste li oštećenik ili osoba koja je prijavila kazneno djelo, možete podnijeti prigovor protiv uvjetne obustave kaznenog progona ili uvjetne obustave kaznenog progona okrivljenika suradnika. Protiv sudske nagodbe ne možete podnijeti žalbu jer se ona sklapa uz vaše odobrenje. Ako ste oštećenik, možete podnijeti prigovor protiv dijela izreke kaznenog naloga koji se odnosi na naknadu štete. U tom slučaju ukida se dio izreke kaznenog naloga koja se odnosi na naknadu štete i sud vas upućuje na parnični postupak u kojem možete tražiti naknadu štete.

Mogu li se uključiti u suđenje?

Ako ste oštećenik, sud vas obavještava o glavnoj raspravi. Ako se ne pojavite na sudu, o vašem zahtjevu za naknadu štete odlučuje se na temelju vaših prethodnih zahtjeva sadržanih u spis. Ako ste samo osoba koja je prijavila kazneno djelo, na glavnoj raspravi možete sudjelovati kao javnost.

Koja je moja službena uloga u pravosudnom sustavu? Primjerice, jesam li ili mogu li odabrati da budem: žrtva, svjedok, oštećenik ili privatni tužitelj?

Žrtvom postajete ako ste pretrpjeli tjelesnu ozljedu ili ako je oštećena vaša (materijalna ili nematerijalna) imovina ili ako su vaša prava i slobode povrijeđeni ili ugroženi kao posljedica kaznenog djela, a i ako je član vaše obitelji preminuo kao posljedica kaznenog djela. Svatko tko tvrdi da je žrtva smatra se takvom ako se ne dokaže suprotno, neovisno o tome je li počinitelj identificiran, kazneno gonjen ili osuđen. Prava žrtava, njihova zaštita i potpora njima uređeni su Zakonom o žrtvama kaznenih djela.

Međutim, u kaznenom postupku žrtva može imati status prijavitelja, žrtve ili svjedoka sa svim pravima koja Zakon o kaznenom postupku daje u odnosu na taj status.

Žrtva u kaznenom postupku osoba je koja je pretrpjela tjelesnu ozljedu ili gospodarsku, moralnu ili drugu štetu ili čija su druga zakonom zaštićena prava ili slobode bili povrijeđeni ili ugroženi kao posljedica kaznenog djela.

Svjedok postajete ako tijelo kaznenog progona ili sud zatraži od vas (pozove vas) da kao svjedok date iskaz o činjenicama bitnima za kazneni postupak koje ste osjetili vlastitim osjetilima ili ako se obratite tijelu kaznenog progona ili sudu na vlastitu inicijativu ili na prijedlog stranke.

Slovačko kazneno pravo ne poznaje koncept privatnog tužitelja. U kaznenim postupcima javni tužitelj podiže optužnicu.

Koja su moja prava i obveze u toj ulozi?

Kao žrtva kaznenog djela imate pravo na informacije o tome kako podnijeti kaznenu prijavu, kako napreduje kazneni postupak i kako možete kontaktirati organizacije koje vam mogu pomoći. Policija ili javno tužiteljstvo pomoći će vam, na vaš zahtjev, da kontaktirate subjekt koji pruža pomoć žrtvama kaznenih djela, koji će vam dalje pomoći u zadovoljenju vaših potreba. Imate pravo na stručnu pomoć, pravo da budete saslušani, pravo da se s vama postupa s poštovanjem, obzirnošću i osjetljivošću te imate pravo zatražiti naknadu štete ako ste bili žrtva nasilnog kaznenog djela.

Kao oštećenik imate pravo u pojedinim slučajevima dati pristanak na kazneni progon, tražiti naknadu štete, predložiti izvođenje ili dopunu dokaza, podnijeti dokaze, pregledavati i proučavati spise, prisustvovati glavnoj raspravi i javnoj raspravi o žalbi ili sporazumu o krivnji i prihvaćanju kazne, očitovati se o izvedenim dokazima, iznijeti završni govor i podnijeti žalbu.

Kao svjedok dužni ste se odazvati na poziv tijela za kazneni progon ili suda i svjedočiti o tome što vam je poznato o kaznenom djelu i počinitelju ili o okolnostima bitnima za kazneni postupak. Ako se propustite odazvati bez opravdanog razloga, možete biti dovedeni na sud.

Kao svjedok možete uskratiti svjedočenje u tri slučaja:

- ako je okrivljenik vaš izravni srodnik, brat ili sestra, posvojitelj, posvojenik, bračni ili izvanbračni drug
- ako biste time sebe ili blisku osobu izložili kaznenom progonu
- ako biste time povrijedili obvezu čuvanja tajnosti ispovijedi ili povjerljivosti informacije koja vam je

povjerena kao osobi koja je dužna čuvati povjerljivost ili kao osobi zaduženoj za pastoralnu skrb.

Imate pravo na pravnu pomoć i na prisustvo odvjetnika na ispitivanju te pravo da vam se zapisnik pročita i da tražite njegovu dopunu ili ispravak. Imate pravo na naknadu nužnih troškova (npr. putnih troškova) i izgubljene zarade od rada – naknade za svjedoke. Zahtjev za isplatu naknade za svjedoke mora se podnijeti u roku od tri dana od rasprave.

Mogu li dati izjavu za vrijeme suđenja ili podastrijeti dokaze? Pod kojim uvjetima?

Kao oštećenik imate pravo prisustvovati glavnoj raspravi i predlagati sudu izvođenje dokaza. Možete se i očitovati o dokazima koji su već izvedeni. Prijedlozi se više ne mogu podnositi nakon što sud proglaši da je izvođenje dokaza završeno.

Na kraju glavne rasprave (s time da može biti i više ročišta za glavnu raspravu) možete iznijeti završni govor. Sadržaj završnog govora nije točno definiran, tako da sami odlučujete što ćete reći. Svoje bilješke možete ponijeti sa sobom. Završni govor iznosi vaš punomoćnik, ako ga imate.

Koje ću informacije dobiti za vrijeme suđenja?

Kao oštećeniku uvijek vam se dostavljaju sve odluke (presuda, nalog, kazneni nalog). Odluka se dostavlja izravno vašem punomoćniku ako ste ga imenovali.

Hoću li imati pristup sudskim spisima?

Uvid u sudski spis možete dobiti u svim fazama kaznenog postupka. Zahtjev za uvid u spis trebao bi se podnijeti nadležnom tijelu kaznenog progona. Zahtjev možete podnijeti u pisanom obliku ili usmeno. U tom je slučaju nadležno tijelo, u načelu, dužno udovoljiti zahtjevu oštećenika tako da navede mjesto, dan i vrijeme izvođenja te procesne radnje. Potrebno je poduzeti sve potrebne korake da se pri uvidu u spis spriječi otkrivanje povjerljivih informacija, poslovnih i bankovnih tajni itd.

■ Posljednji put ažurirano: 27/03/2023

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.